

Tjänsteutlåtande

Utfärdat: 2022-06-01

Diarienummer: 10-2021-0574

Handläggare: Eva Fransén

Telefon: 031-626100

E-post: eva.fransen@goteborgenergi.se

Yttrande över lekmannarevisorernas granskningsredogörelse av verksamhetsåret 2021

Bakgrund

Lekmannarevisorerna har i uppdrag att granska och bedöma om koncernens verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om interna kontrollen är tillräcklig. Efter granskning av verksamhetsåret 2021 lämnade lekmannarevisorerna granskningsredogörelse till styrelsen med rekommendationer i syfte att utveckla och förbättra verksamheten. Granskningsredogörelsen behandlades i styrelsen den 11 februari 2022. Styrelsen är anmodad att yttra sig över lämnade rekommendationer senast den 20 juni 2022.

Uppföljning av rekommendationer

Nedan beskrivna iakttagelser och bedömningar är utdrag med fokus på identifierade brister. För fullständig beskrivning hänvisas till granskningsredogörelsen.

Grundläggande granskning – ägarstyrning av dotterbolag

Granskningen syftar till att översiktligt bedöma bolagets ledning och styrning samt interna kontroll.

Iakttagelser

Det framgår inte tydligt i affärsplanerna för dotterbolagen hur planeringen tar utgångspunkt i fullmäktiges mål och indikatorer. Det finns få referenser till målen och indikatorerna i dotterbolagens uppföljningsrapportering.

Dotterbolagens styrelseledamöter är tjänstepersoner. Granskningen visar att ägardialogen mellan moderbolag och dotterbolag genomförs utan delaktighet från koncernstyrelsen. Ägardialogen som sker med dotterbolagen återrapporteras till moderbolaget styrelse.

Bedömning

Granskningen visar att dotterbolagens planering och uppföljningsrapportering endast delvis utgår från fullmäktiges budget och indikatorer, och det är inte tydligt hur dotterbolagen arbetar med fullmäktiges målsättningar. Det är svårt att följa hur fullmäktiges mål och indikatorer tas om hand i planering inom dotterbolagen. Det är också svårt att följa uppföljningen av fullmäktiges mål och indikatorer i dotterbolagen. Det blir därmed inte så tydligt hur dotterbolagens arbetar med de målsättningar som fullmäktige satt upp. Bedömningen är att styrelsen bör stärka styrning och uppföljning av dotterbolagen med utgångspunkt i fullmäktiges budget.

Löpande rapportering och omfattningen av information som publiceras på stadens hemsida varierar i koncernen. Bedömningen är att det är viktigt ur ett transparensperspektiv att kunna följa dotterbolagens verksamhet genom löpande rapportering i rimlig omfattning med hänsyn till att viss information kan omfattas av sekretess. Ägarstyrningen av dotterbolagen bör säkerställa uppföljning ur fullmäktiges perspektiv jämsides med uppföljning ur ett operativt perspektiv från moderbolagets sida.

Rekommendation

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att stärka styrning, rapportering och uppföljning av dotterbolagen.

Bolagets kommentar

Vi ser över processerna för styrning, rapportering och uppföljning av dotterbolagen.

Förnyelse och underhåll av el- och fjärrvärmenät

Granskningens syfte var att pröva ändamålsenligheten i arbetet med förnyelse och underhåll av el- och fjärrvärmenätet inom koncernen. Granskningen visar att förnyelse- och underhållsarbetet av näten i stort fungerar väl inom koncernen, men också förbättringsområden avseende fjärrvärmenät.

Iakttagelser

Delar av nätet är i ett skede där förnyelse krävs utifrån livslängd och skick. Bolaget har ett kraftigt ökande investeringsbehov i fjärrvärmenätet under de kommande åren. Det sker samtidigt med den ökande stadsutvecklingen och pågående energiomställning. Bolaget arbetar aktivt med frågan om förnyelse av fjärrvärmenätet i kombination med pågående förändringar inom energisystemet utifrån energiomställningen. Arbeta pågår med att, utöver affärsplanering och investeringsplanering, skapa en långsiktig planering. En styrelsebehandlad strategi för förnyelse av fjärrvärmenätet har inte tagits fram. Ett informationsärende rörande en inriktning om ökad investeringstakt i fjärrvärmenätet har styrelsebehandlats. Bolaget arbetar med att utveckla arbetet utifrån ISO-standard 55000 Asset management/förvaltning av tillgångar rörande tillgångsförvaltning. Bolaget har en organisation som samarbetar med övriga aktörer inom stadsutvecklingen i staden.

Bedömning

Granskningen visar att planering för förnyelsen av fjärrvärmenätet är i ett intensivt skede och större investeringar planeras under kommande år. Bedömningen är att aktivt strategiskt arbete pågår för förnyelse av fjärrvärmenätet i kombination med övriga pågående förändringar inom energisystemet. Det arbetet kan stärkas genom att ytterligare tydliggöra och dokumentera strategin för förnyelsen av fjärrvärmenätet.

Det finns ett pågående arbete med samordning med stadens övriga aktörer inom stadsutvecklingen. Bedömningen är att det arbetet är av stor vikt och bör fortsätta utifrån den omfattande förnyelsen av fjärrvärmenät som kommer att genomföras.

Rekommendation

Lekmannarevisorernas rekommenderar styrelsen att tydliggöra strategin för förnyelse av fjärrvärmenät.

Bolagets kommentar

Strategin för att proaktivt arbeta med förnyelse av fjärrvärmenätet tillämpas i enlighet med informationsärendet, och kommer att tas upp för beslut i styrelsen under våren 2022. Arbeta pågår med att öka genomförandekapaciteten i organisationen bland annat genom rekrytering, utvecklade processer, upphandlingsstrategier och statusbedömningar av ledningsnät. Omfattning av förnyelsen fastslås varje år i affärsplanen.

Göteborgs Stads krisberedskap, fördjupad granskning

Syftet med granskning var att bedöma om styrelsen har en ändamålsenlig krisberedskap samt förutsättningar för ändamålsenlig krishantering. Granskningen kommenteras i separat yttrande från styrelsen.

Informationssäkerhet i samhällskritiska system, fördjupad granskning

Granskningens syfte var att bedöma om de granskade nämnderna och styrelserna har säkerställt att informationssäkerhetsarbetet avseende samhällsviktiga system är ändamålsenligt. Styrelsens kommentar lämnas i separat yttrande.

Styrning av investeringsprojekt

Lekmannarevisorerna har följt upp rekommendationen från 2020 genom att ställa frågor till koncernen om vilka åtgärder som vidtagits avseende styrningen av investeringsprojekt.

lakttagelser

Av föregående års granskning framgick att styrelsen i huvudsak säkerställde en ändamålsenlig styrning, uppföljning och kontroll av investeringsprojekt. Lekmannarevisorerna bedömde dock att det fanns områden att utveckla. Koncernens projektmodell bedömdes ännu inte ha implementerats i hela organisationen. Vidare saknades ett sammanhållet systemstöd för projektstyrning och lekmannarevisorerna bedömde att begreppet avvikelsehantering behövde utvecklas i projektmodellen. Av granskningen framgick också att tillvägagångssätt för att konkret hantera risker för oegentligheter eller närstående relationer vid projektens uppstart kunde utvecklas. Vidare skedde ingen systematisk sammanställning eller vidarehantering av resultaten och erfarenheterna från projektarbetet.

Förvaltningsfunktionen skulle göra en översyn för att säkerställa att alla verksamhetsområden tillämpar projektmodellen. Uppföljningen visar att översynen inte genomförts men att andra åtgärder vidtagits till följd av rekommendationen. En utvecklingsledare och en projektcontroller har i uppdrag att kartlägga, utveckla och implementera lekmannarevisorernas rekommendationer. Ett pilotprojekt har genomförts och projektstödsverktyget Antura, som är under införande, beräknas ha implementerats i juni 2022. Rutiner för projektstöd är under utveckling.

Avseende avvikelsehantering hänvisas till mallen ändringsförfrågan samt nya anvisningar avseende ÄTA-arbeten som tagits fram och som ska fastställas. Begreppet avvikelse har dock inte utvecklats i projektmodellen.

En ny anvisning för att säkerställa att jäv inte förekommer i projekten är på remiss till ledningsgruppen inom Planering och Projekt. Bland annat innehåller anvisningen förslag om att ha en punkt i startmötesprotokollen för att säkerställa att inga oegentligheter och närstående relationer finns innan projektstart. Teknik- och entreprenadmöten har införts för projektledarna där erfarenheter delas inom gruppen. Ingen systematisk sammanställning eller analys av resultat från utvärderingar genomförs dock. En slutrapport vidareutvecklas för att möjliggöra systematisk analys för framtida kompetensåterföring.

Bedömning

Lekmannarevisorerna bedömer att åtgärder har vidtagits till följd av rekommendationen, men att det kvarstår områden där ytterligare utveckling behöver ske. Rekommendationen kvarstår.

Rekommendation

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att omhänderta de brister som konstaterats i granskningen för att säkerställa en ändamålsenlig styrning, uppföljning och kontroll av koncernens investeringsprojekt.

Bolagets kommentar

Projektmodellen är implementerad i projektverksamheten. Verksamhetsområde Planering och Projekt, som ansvarar modellen, kommer ta fram ett arbetssätt för att säkerställa att hela koncernen använder projektmodellen.

Implementationen av projektstyrningsverktyget Antura följer projektplan. Utrullning ska ske under maj-juni 2022.

2020 fördes samtal där verksamheten var av annan åsikt än revisorerna avseende tillämpning av ÄTA. Alla entreprenadavtal har ÄTA-hantering i de allmänna föreskrifterna och Göteborg Energi tillämpar ÄTA när det är applicerbart. När ett arbete är avgränsat och tydligt i omfattning använder Göteborg Energi ofta objektsupphandling eller totalentreprenad. Vid dessa entreprenadformer är fast pris vanligt. Sker avvikelser hanteras detta med ÄTA enligt avtal.

Akuta reinvesteringsarbeten av ledningar upphandlas inte som objekt eller totalentreprenad. Göteborg Energi nyttjar istället sedan åtta år ett ramavtal som i princip är en detaljerad prislista över de flesta kostnader som kan uppstå under ledningsarbeten. Arbete på ramavtal genererar generellt inte ÄTA utan projektledare jobbar löpande med entreprenörer och kostnadsutvecklingen. Uppstår något som väsentligt förändrar förutsättningar hanteras detta med en ändringsförfrågan till projektägaren.

GE arbetar kontinuerligt med att uppdatera och säkerställa att projektmodellen motsvarar behovet av stöd och styrning i verksamheten. Implementering av projektstyrningsverktyget Antura medför behov av anpassning och utveckling av verktyg samt projektmodell.

Rutin för att säkerställa att jäv inte förekommer i projekten har tagits fram och är på remiss i organisationen. Ett tillägg till startmötes- och byggmötesprotokoll införs i april 2022. Frågan om jäv tas upp vid anställningsintervju och anställning samt vid årliga utvecklingssamtal med personalen. Vi har två möten per år med leverantörer där frågan tas upp.

Vi har månadsvis teknik- och entreprenadmöten som ger bra feedback mellan projekt och anställda. Avvikelse rapportering sker vid behov under projektets gång från projektet till projektägare/styrgrupp. Erfarenheter och utfall dokumenteras i slutrapport. Antura ger bra förutsättningar att systematiskt följa upp projekt. Under våren 2022 kommer ett projektforum etableras där syftet delvis är att öka systematiken i erfarenhet- och kompetensåterföring.

Upphandling och kostnadsstyrning av byggentreprenader

Lekmannarevisorerna granskade 2020 upphandling och kostnadsstyrning av byggentreprenader. Uppföljande granskning avseende utveckling stärka arbetet med ÄTA-arbeten samt dokumentation av entreprenadupphandlingar visar att två rekommendationer kvarstår.

lakttagelser

Arbete för att stärka dokumentationen av entreprenadupphandlingar pågår. Mall för tilldelningsbeslut och förslag anvisning för hantering av ÄTA-arbeten har tagits fram.

Bedömning

Åtgärder har vidtagits men arbete återstår för att rekommendationerna ska anses omhändertagna.

Rekommendationer

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att stärka styrning av ÄTA-arbeten/fördyringar.

Lekmannarevisorerna rekommenderar koncernstyrelsen att säkerställa att dokumentationen av bolagets entreprenadupphandlingar stärks.

Bolagets kommentar

Samma styrning av investeringsprojekt ovan. Branschstandard för ÄTA-hantering är inkluderad i alla avtal.

Göteborg den 1juni 2022

Göteborg Energi AB

Alf Engqvist